

בס"ד. שיחת יום ב' דחג השבועות, ה'תשי"ד.

בלתי מוגה

א. [כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון שמחה, ואח"כ אמר:]
במתן תורה נאמרי "וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק", דהיינו שבנ"י עמדו בתנועה של יראה. ולכן אמר להם משה רבינו "אל תיראו"², דהיינו שלא יעמדו בתנועה של יראה.

אבל בנוגע לדורות — איתא בגמרא³ "מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע, אף כאן באימה וביראה וברתת ובזיע", דהיינו, שהענין דמתן-תורה שישנו באופן תמידי — כפי שאנו אומרים "נותן התורה", לשון הוה⁴, כיון שמתן-תורה ישנו בכל יום ויום, ובפרט בחג השבועות, "זמן מתן תורתנו" על כל השנה — צריך להיות מתוך יראה דוקא.

והנה, אע"פ שבגמרא נאמר שצ"ל ענין היראה, הרי בזהר⁵ (בחלק שאומרים ב"תיקון ליל שבועות") איתא להיפך — "התם (במתן-תורה) איות הוה למהוי דחיל, אנן בחביבותא תליא מילתא", דהיינו שצ"ל התנועה דאהבה, היפך היראה.

ב. ויש לבאר תיווך הדברים — בהקדים שספר הזהר הוא חיבורו של רשב"י, שענינו הוא החיבור דנגלה דתורה ופנימיות התורה.

וכידוע⁶ שהיו תנאים שעיקר עסקם הי' בנגלה דתורה, וכמו כן היו גם "מארי קבלה"; ואילו ענינו של רשב"י הי' בשני הענינים — בנגלה ובפנימיות התורה, כיון שרשב"י חיבר נגלה דתורה ופנימיות התורה יחד, דהיינו שגם בנגלה דתורה גילה את הפנימיות שבה.

וכן הוא גם בנדו"ד, שמאמר הזהר "אנן בחביבותא תליא מילתא" אינו סותר לדברי הגמרא "אף כאן באימה וביראה וברתת ובזיע", אלא שבזהר מגלה את פנימיות הפירוש בגמרא — שהיראה הרצוי' היא באופן

א. ובכ"מ.

(1) יתרו כ, טו.

(5) ח"ג קכה, א.

(2) שם, יז.

(6) ראה תו"מ סה"מ אייר ע' רעז ואילך.

(3) ברכות כב, א. וש"נ.

(4) ראה של"ה כה, א. לקו"ת תזריע כג, וש"נ.

ש"ב בחביבותא תליא מילתא", היינו, שגם היראה צריכה להיות מצד אהבה, כמבואר בתניא⁹ שישנו "דחילו הנכלל ברחימו".

ג. וביאור הענין:

כדי לבוא לידי יראה — ישנם שני אופנים: אפשר לבוא לידי יראה ע"י התבוננות השייכת ליראה, ואפשר לבוא לידי יראה ע"י אהבה, שזהו ע"ד "דחילו הנכלל ברחימו". וזהו מ"ש בזהר "אנן בחביבותא תליא מילתא" — שהיראה דמתן-תורה צריכה להיות יראה שמצד אהבה.

כאשר נגשים למתן-תורה מתוך תנועה של יראה — הרי זה פועל שנבהלים ונעמדים מרחוק ("מען שרעקט זיך אָפּ און מען שטייט פון ווייטן"), וכפי שהי' בשעת מתן-תורה — "וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק" (ועל זה איתא בזהר¹⁰ דקאי על "העם" דייקא, דהיינו הערב רב, ולא על בני" האמיתיים);

ואילו הגישה הטובה ונעימה יותר ("געשמאָקער און בעסער") היא — היראה הבאה מצד אהבה.

וענין זה נוגע גם לקיום המצוות — שמצד גודל אהבתו להקב"ה הרי הוא ירא להיות נפרד ממנו, ומצד זה נזהר בשמירת מצוות לא תעשה. וכאשר היראה היא מצד אהבה, אזי גם ההמשכה מלמעלה היא באופן אחר: בכלל, ישנו חילוק בין מ"ע ומל"ת — ששמירת מל"ת פועלת רק הדחה וצחצוח הכלי, אבל לא המשכת אור, ואילו קיום מ"ע פועל המשכת אור. אבל כאשר היראה היא מצד אהבה — אזי נפעל גם ע"י שמירת מל"ת (לא רק הדחה וצחצוח הכלי, אלא גם) המשכה.

ד. הענין האמור — שהיראה צריכה להיות מצד אהבה — מתאים גם ע"פ נגלה דתורה:

יראה — היא מצות עשה, והרי השורש לכל מצוות עשה הוא אהבה (כידוע¹¹ שיראה היא שורש למל"ת, ואילו השורש למ"ע הוא אהבה דוקא). וכיון שהשורש ליראה (כמו לכל שאר מ"ע) הוא אהבה — צריכה גם היראה עצמה להיות מצד אהבה.

ועפ"ז יש לבאר מ"ש אדה"ז ב"חינוך קטן"¹⁰ בענין "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה"¹¹, ומקדים לבאר ש"שרשי עבודת

9 תניא פ"ד. וראה ב"מ"מ, הגהות והערות

7 ספי"ט.

8 ח"ג קכה, ריש ע"ב (ברע"מ). וראה קצרות" לשם (ע' מט). וש"נ.

10 עה, ב ואילך.

תו"א ס"פ יתרו.

11 משלי כב, ו.

ה' ויסודותי' הן דחילו ורחימו, היראה שרש ויסוד לסור מרע והאהבה לועשה טוב, ולאחר שמבאר בארוכה כמה מדריגות באהבה, מסיים "אך כי יפול לא יוטל כתיב¹² . . כי נשאר בה בחי' רשימו ממדריגתו הראשונה, אך עיקרה מאהבה שנתחנך והורגל בה מנעוריו" — דלכאורה אינו מובן: כיון ש"שרשי עבודת ה' ויסודותי' הן דחילו ורחימו" (כמ"ש לפנ"ז), היינו, שצ"ל אהבה וגם יראה — מהי הפעולה בכך שלא יסור "מאהבה שנתחנך והורגל בה", בשעה שצריך להיות גם יראה? — אך הביאור הוא ע"פ הנ"ל, שהיראה באה מצד האהבה.

וזהו מ"ש בזהר "אנן בחביבותא תליא מילתא" — שהדרך ללימוד התורה וקיום המצוות, הן קיום מ"ע והן קיום מל"ת, הוא באהבה ("בחביבותא"), דאף שהשורש דמל"ת הוא יראה — הרי היראה גופא צ"ל מצד אהבה, כנ"ל.

ה. והנה, דובר לעיל¹³ שההכנה למתן-תורה צריכה להיות ע"י אהבת ישראל, שכל בניי יהיו יחד "כאיש אחד", כמ"ש במתן-תורה "ויחזק", לשון יחיד, "כאיש אחד בלב אחד"¹⁴.

וכשם שנתבאר לעיל שאהבה היא הדרך (לא רק למ"ע, אלא) גם למל"ת, כן הוא גם באהבת ישראל — שהאהבה צריכה להיות לכל בניי בשוה, מבלי הבט על פשעי הזולת, שהרי האהבה להזולת צריכה להיות כמו האהבה לעצמו, כמ"ש¹⁵ "ואהבת לרעך כמוך", והרי בנוגע לאהבת עצמו נאמר¹⁶ "על כל פשעים תכסה אהבה".

וכאשר ישנה אצלו האהבה לזולת באופן זה (מבלי הבט על מעמדו ומצבו כו') — אזי מעורר גם את האהבה מלמעלה אליו באופן זה, כמ"ש¹⁷ "אהבתי אתכם אמר הוי", מבלי הבט על מעמדו ומצבו הלא טוב.

ועי"ז — ביכלתו לילך למתן-תורה ולקבל את התורה, ובדרך ממילא — לקבל גם את "טבעת הקידושין" שנתן הקב"ה במתן-תורה, שזהו מ"ש¹⁸ "ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה גוי"¹⁹.

14) יתרו יט, ב ובפרש"י. וראה מכילתא

שם.

15) קדושים יט, יח.

16) משלי יו"ד, יב.

17) מלאכי א, ב. וראה זהר שבעה עה .5

18) בחוקתי כו, ד.

19) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ה ריש ע' רעז (נעתק ב"היום יום" כח תשרי).

12) תהלים לו, כד.

13) שיחת ש"פ במדבר, מבה"ח סיון ס"ז.

סי"ד (לעיל ח"א ע' 276. ע' 279). וראה גם

שיחת שבת מבה"ח סיון דאשתקד* (תו"מ ח"ח ע' 169 ואילך).

(* נזכרת במכתב כ"ט אייר שנה זו (אג"ק

ח"ט ע' טז).

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן "צמאה לך נפשי", "הודיעני ה' קציי"20, וניגון הבעש"ט, ואמר, שהיום הוא ה"אָרצייט" של דוד המלך והבעש"ט21].

* * *

ו. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה וידבר אלקים גו'.

* * *

ז. לפני עשר שנים, בחג השבועות תש"ד, סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר22, שאצל רבותינו נשיאינו הי' הסדר ביום ב' דחג השבועות, לומר מאמר דא"ח, וכן לחזור "תורה" או לספר סיפור מהבעש"ט.

וסיפר אז כ"ק מו"ח אדמו"ר:

מנהגו של הבעש"ט הי' לנסוע מעיר לעיר ומכפר לכפר, לקבץ מסביבו אנשים נשים וטף, לדבר עמם ולספר להם סיפורים ולקרובם כו'. פעם הגיע הבעש"ט לעיר אחת, קיבץ סביבו יהודים, אנשים נשים וטף, ואמר בפניהם:

כתיב23 "אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך". בבנ"י יש מדריגות: אלו שבבחי "חצריך", ואלו שבבחי "קדוש היכלך". אמנם, ע"י הענין ד"אשרי" — ר"ת "אמן יהא שמ"י רבא" — שלזה שייכים גם אנשים פשוטים, נעשה "תבחר ותקרב", שכולם הם בשוה.

וע"י "תורה" זו — סיים כ"ק מו"ח אדמו"ר — עורר הבעש"ט אצל יהודים חביבות באמירת "אמן יהא שמ"י רבא".

ח. באותה התוועדות — דחג השבועות תש"ד24 — דיבר כ"ק מו"ח אדמו"ר אודות הענין שפעל מתן-תורה במשה רבינו:

אצל כל בני ישראל — פעל מתן-תורה שיהיו יכולים לעלות למעלה משרשם וליקח את העצמות ("נעמען עצמות"), כמדובר לעיל בהמאמר25. אבל משה רבינו, שהי' במדריגת חכמה דאצילות, שעלי' כותב אדמו"ר

וראה גם שיחת יום ב' דחה"ש דאשתקד (22) שיחת יום ב' דחה"ש תש"ד ס"י סכ"ב (תו"מ ח"ח ע' 221).
 (20) ראה שבת ל, סע"א.
 (21) ראה גם שיחת חה"ש הנ"ל ס"א (שם)
 (24) שם ס"ד (סה"ש שם ע' 136 ואילך).
 (25) לעיל ע' 20 ואילך.
 (23) תהלים סה, ה. — פסוק זה נוהגים לאמרו בשעת ברית מילה.
 (22) (סה"ש תש"ד ע' 140).

הזקן בתניא²⁶ "שהוא לכדו הוא ואין זולתו וזו היא מדרגת החכמה" — מה פעל בו מתן-תורה?

וביאר כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהחידוש דמתן-תורה אצל משה רבינו הוא — שהכיר והרגיש ("ער האָט דערהערט") את המעלה של אנשים פשוטים.

ט. ויש לבאר את מאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר הנ"ל — בפשטות, ע"פ נגלה:

איתא במדרש²⁷ שבשעת מתן-תורה היו מוכרחים להיות ששים ריבוא בניי (שזהו חשבון המספר של הנשמות כלליות דבני²⁸), ואילו היו ששים ריבוא פחות אחד — מבלי הבט על מהותו של אותו "אחד" ("ווער דער אחד זאָל ניט זיין"), אפילו פשוט שבפשוטים ופחות שבפחותים — לא הי' הקב"ה נותן את התורה אפילו למשה וכת דילי'.
[וכן הוא בנוגע להענין ד"אכל בי עשרה שכינתא שריא"²⁹ — שאפשר לעשות "מנין" מעשרה יהודים פשוטים, אבל מתשעה אנשים במדרגת משה רבינו ("ניין משה רבינו'ס") — אי אפשר לעשות "מנין"³⁰.
ומזה למד משה רבינו את מעלתם של היהודים הפשוטים.

י. ויש להוסיף בזה בעומק יותר:

נתבאר בהמאמר החידוש דמתן-תורה על מעשה האבות, שעי"ז שבמתן-תורה ניתנו המצוות בגשמיות דוקא, תופסים את העצמות — כמ"ש בזהר³¹ עה"פ³² "ויקחו לי תרומה", "והול"ל ותרומה, אלא משום דכולא חד", וכמארז"ל³³ ש"אנכי" ר"ת "אנא נפשי כתבית יהבית", דהיינו שבמתן-תורה ניתן העצמות, שענין זה נעשה עי"ז שבמתן-תורה ניתנו התורה ומצוות בגשמיות דוקא.

[ומטעם זה — הרי כאשר מקיימים את המצוה בפועל, אלא שחסר בענין הכוונות, יש עצה להשלים זאת; משא"כ אם יכונו את כל הכוונות, אבל לא יקיימו את המצוה בפועל — חסר העיקר, כיון שהעיקר הוא קיום התומ"צ בפשטות³⁴].

(26) פל"ה בהגהה.

(לעיל ח"א ע' 275 ואילך).

(27) מכילתא יתרו יט, יא. דב"ר פ"ז, ח.

(31) ח"ב קמ, ב. הובא בתניא פמ"ז (סז, א).

ועוד.

(28) ראה תניא פל"ז (מת, א).

(32) ר"פ תרומה.

(29) סנהדרין לט, א.

(33) שבת קה, א (לגירסת הע"י).

(30) ראה גם שיחת ש"פ במדבר ס"הז

(34) ראה תניא רפל"ח.

ועפ"ז יש לבאר דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר הנ"ל, שבשעת מתן-תורה הכיר והרגיש משה רבינו את מעלתם של אנשים פשוטים — שהכוונה בזה היא להמעלה שבענין הפשטות, דהיינו מעלת ה"איש פשוט" שבמשה גופא:

אמרו חז"ל³⁵ ש"האבות הן הן המרכבה", "שכל אבריהם כולם היו קדושים כו"³⁶. ופשיטא — ובמכ"ש — שאצל משה רבינו לא הי' חסר הענין שהי' אצל האבות. ואעפ"כ, כל הענינים לא היו אלא "ריחות" בלבד.³⁷

וזהו שבשעת מתן תורה הכיר והרגיש משה רבינו מעלת ה"איש פשוט" שבו — דהיינו מעלת קיום התומ"צ בגשמיות דוקא, שהיא למעלה מכל המדריגות שלו.

יא. ההוראה מהאמור בעבודה:

"אל תהי בו כו' לכל דבר"³⁸. ישנם החושבים, שמכיון שהם שייכים לענינים נעלים — לימוד התורה, לימוד נגלה ולימוד חסידות — אינם צריכים להתעסק בענינים פשוטים, לעשות טובה ליהודי בגשמיות או ברוחניות. בענינים אלה — טוענים הם — יתעסקו אנשים פשוטים, אך הם — צריכים לשבת וללמוד!

ולכן עליהם לדעת, שככל שיהיו במדריגה נעלית — אינם גדולים ממשה רבינו, והרי אפילו משה רבינו הכיר והרגיש בשעת מתן-תורה את מעלת ה"איש פשוט" שבו דוקא, היינו, לא את המעלה שבה "גדלות" שלו, אלא המעלה שביכלתו לקיים מצוה בפועל ממש, כמו כל יהודי פשוט. ועאכו"כ בנוגע אליהם, שבוודאי עליהם לדעת שעיקר המעלה שבהם היא — יכלתם לבצע ענין בפועל, כמו כל היהודים הפשוטים.

יב. את מעלתם של "אנשים פשוטים" דוקא — ראו במוחש:

באותה התוועדות — שבועות תש"ד³⁹ — בחר כ"ק מו"ח אדמו"ר ג' אנשים, ואמר שממנה אותם לשלוחים, כדי לקרב בחורים מ"עולם-שע" שיבנות" לתורת החסידות.

וביאר אז כ"ק מו"ח אדמו"ר:

(35) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. זח"ג רנז, ב. ח"ח ע' 58 ואילך. וש"ג.

(36) תניא פכ"ג (כח, ב). אבות פ"ד מ"ג.

(37) שהש"ר פ"א, ג (א). וראה לקו"ש (39) שם ס"ט (סה"ש שם ע' 139).

"אם ערכת לרעך תקעת לזר כפיך גו"⁴⁰. "רעך" — קאי על הקב"ה⁴¹, ו"ערכת לרעך" פירושו — לגרום ערבות ונעימות להקב"ה ("מאכן זיס דעם אויבערשטן"). וזהו "אם ערכת לרעך" — אם ברצונך לגרום ערבות ונעימות להקב"ה — "תקעת לזר כפיך", הושט ידך ("שטעק אַרויס דיין האַנט") ל"זר", כדי לקרבו.

— "זר" אין פירושו דוקא שהוא "זר" בכל הענינים; אלא כשם שכאו"א מישראל, אפילו ת"ח גדול, הוא "זר" לעניני כהונה⁴² — כך יתכן שיהיו אנשים שהם גדולים בנגלה, אבל מכיון שלא למדו חסידות — נקראים הם "זרים" לענין זה. —

והנה, אותם ג' אברכים שבחר כ"ק מו"ח אדמו"ר — היו שייכים לג' סוגים שונים: א' מהם — למדן גדול, א' — בינוני, וא' — איש פשוט. ועד"ז היתה התחלקות ביניהם בנוגע לתורת החסידות: א' — הי' משכיל גדול בחסידות, א' — בינוני, וא' — קטן מהם.

ובפועל — הרי ב' הלמדנים והמשכילים, הגדול והאמצעי, התחילו אח"כ לעסוק בעניניהם הפרטיים; בעניני גשמיות עוה"ז, או אפילו בעניני עוה"ב, ולא פעלו בענין שליחותם. ודוקא הפשוט מביניהם — אמנם אין הוא למדן או משכיל גדול כמותם, וגם פרנסה אין לו... ואעפ"כ עוסק הוא עד היום הזה — ובוודאי ימשיך לעסוק — בשליחות שהטיל עליו כ"ק מו"ח אדמו"ר.

מאותה התוועדות עברו כבר עשר שנים — שנחשבות לספירה אחת, שהרי "ימי שנותינו בהם שבעים שנה"⁴³, כנגד ז' המדות⁴⁴, דהיינו שבכל עשר שנים צריך לברר מדה אחת, ונמצא שכל עשר שנים הן כנגד ספירה אחת. ולאחרי שעברו עשר שנים (ספירה שלימה) מהתוועדות הנ"ל — רואים כבר עתה את הפירות שפעל אותו יהודי.

ובעשר שנים אלו גופא — הרי זה כבר ארבע שנים לאחרי הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר,

— האמת היא, כפי שמבואר באגה"ק⁴⁵ שלאחר ההסתלקות "אשתכח יתיר"⁴⁶, כיון שגם בחיים חיותו בעלמא דין חייו הם "חיים

44) ראה רשימות הצ"צ לתהלים (יהל)

אור) עה"פ (ע' שכד).

45) ביאור לסי' ז"ך.

46) זח"ג עא, ב.

40) משלי ו, א.

41) ראה שמו"ר רפכ"ז. פרש"י שבת לא,

א (ד"ה דעלך). ועוד.

42) ראה שבת שם.

43) תהלים צ, יו"ד.

רוחניים שהם אמונה יראה ואהבה", אלא ש"בהיות הצדיק חי על פני האדמה היו שלשה מדות אלו בתוך כלי ולבוש שלהם בבחי' מקום גשמי שהיא בחי' נפש הקשורה בגופו", משא"כ לאחר ההסתלקות. אלא שזהו אליבא דאמת, אבל לעינינו הרי זה ענין של הסתלקות —

ואעפ"כ, גם ארבע שנים לאחר ההסתלקות, מוסיף הוא לעסוק בשליחותו של הרבי, וכיון ש"שלוחו של אדם כמותו"⁴⁷, הרי בכל מקום שאליו הוא הולך, הולך עמו הרבי.

ונמצא, שבענין זה נתגלתה במוחש מעלתם של אנשים פשוטים.

וכיון ש"אין הקב"ה מקפח שכר כל ברי"⁴⁸, ו"צדיקים דומים לבוראם"⁴⁹ — הרי בוודאי ישלם לו הרבי על כך שהוא מבצע את שליחותו. הרבי הוא "השקעה בטוחה" ("דער רבי איז אַ בטוח")... ובודאי ימלא את כל הצריך לו.

והיינו, שע"י התעסקותו בהענין ד"תקעת לזר כפיך" — ימשיך שלום בפמליא של מעלה, ובדרך ממילא (ובעיקר) גם בפמליא של מטה⁵⁰, בנוגע לפרנסה בהרחבה, וכל הדרוש לו.

* * *

יג. דובר אודות החילוק בין העומר שמתיר את החדש במדינה לשתי הלחם שמתירים את החדש במקדש, פרטי הביאורים בזה ע"פ נגלה תורה, ותוכן ענינם בעבודת ה' — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁵¹ בלקו"ש חל"ב ע' 134 ואילך.

* * *

יד. ידוע⁵² שנגלה דתורה הוא "גופא דאורייתא", ופנימיות התורה היא "נשמתא דאורייתא". והרי משמות אלו (גוף ונשמה) גופא מוכח שבכל החלקים שבנגלה דתורה ישנה הפנימיות ("דער אינעווייניק") שבהם, דהיינו הנשמה שבהם.

כשם שבגוף ונשמה שבאדם, הרי הנשמה והחיות ("דער לעבן") נמצאים (לא רק במוח לב וכבד, שהם "תלת שליטין"⁵³, אלא גם) בכל

51) בשילוב עם שיחת יום ב' דחג השבועות תשי"א.

52) זח"ג קנב, א.

53) זח"ב קנג, א.

47) ברכות לד, ב (במשנה). וש"נ.

48) ב"ק לח, ב. וש"נ.

49) רות רבה פ"ד, ג. וראה ב"ר פס"ז, ח.

במדב"ר פ"י, ה. אסת"ר פ"ו, ב.

50) ראה סנהדרין צט, ב.

חלקי הגוף, דהיינו שהגוף כולו הוא גוף חי ("א לעבעדיקער") — כך הוא גם בנגלה דתורה ("גופא דאורייתא"), שהיא בבחינת "גוף חי", כיון שבכל חלק ובכל דין שבה ישנה פנימיות ונשמה⁵⁴.

אלא, שכשם שבגוף האדם, אף שהחיות היא בכל חלקי הגוף, הרי ישנם חלקים שבהם ניכרת החיות, וישנם חלקים שבהם אין החיות ניכרת (וכמו העקביים, שבהם אין ניכרת חיות, כדאייתא באדר"נ⁵⁵ "הקב"ה .. יצר באדם כל מה שברא בעולמו .. מלאך המות באדם זה עקיביו של אדם") — כן הוא גם בנגלה דתורה, שאף שבכל חלק שבה ישנה הפנימיות שבו, אעפ"כ ישנם חלקים בנגלה דתורה שבהם ניכר שישנה פנימיות, וישנם חלקים שבהם אין הדבר ניכר.

והחילוק שבין ב' סוגים אלו — הוא בדוגמת החילוק שבין חלקי הגוף שבהם ניכרת החיות, לחלקי הגוף שבהם אין החיות ניכרת, והיינו, שאע"פ שגם עקביים (שאינן החיות ניכרת בהם) הם "מת שבחי", שלמעלה מ"מת" סתם, כמעלת דומם שבאדם על דומם סתם, מ"מ ה"ז "מת שבחי", ואינם בדומה לשאר חלקי הגוף.

טו. דוגמא לענין בנגלה דתורה שניכר בו הפנימיות⁵⁶:

שנינו⁵⁷: "אין מדליקין בשמן שריפה (שמן של תרומה טמאה) ביו"ט", ובגמרא שם: "מאי טעמא, לפי שאין שורפין קדשים ביו"ט", כיון שאין זה צורך אוכל נפש.

והקשו בתוס'⁵⁸: "וא"ת היכי ילפינן תרומה מקדשים, דקדשים דין הוא שאין שריפתן דוחה יו"ט לפי שאין יכול ליהנות בשעת שריפה .. אלא שריפת תרומה טמאה שמוותר ליהנות בשעת שריפה למה יאסר, מאי שנא משמן חולין שמוותר לשורפו ולהדליקו להנאתו, דאטו תרומה לפי שיש מצוה בשריפתה מיגרע גרע?"

ותירצו: "ואומר ריב"א דודאי גרע, דכיון שאסרה תורה כל הנאות רק הנאת שריפה, אם כן הבערה זו אינה לצורך הנאתו אלא לשם מצות שריפה, אלא שהתורה לא הקפידה שיהנה ממנה בשעת ביעורה, ולהכי לא דחיא יו"ט".

חי"ט ע' 193 ואילך. וש"נ.

(54) ראה גם ת"מ ח"י ע' 205. וש"נ.

(57) שבת כד, ב (ובפרש"י). וש"נ.

(55) ספ"א.

(58) ד"ה לפי.

(56) בהבא לקמן — ראה גם לקו"ש

והנה, ע"פ נגלה — עדיין אינו מוכן:

מה בכך ("וועמען אַרט דאָס") שיש בזה גם מצוה? — הרי
בינתיים יש בזה גם צורך אוכל נפש (שמסיקה תחת תבשילו), ומה גורעת
בזה המצוה ("וואָס מאַכט קאַליע די מצוה")?

וע"ד שכללות האכילה ביו"ט היא מצוה, ואעפ"כ מותר לעשות
מלאכה ביו"ט לצורך אוכל נפש, ואין אומרים שהמצוה שבזה מבטלת
את ההיתר ד"אוכל נפש"! וא"כ, מדוע אסור להסיק תרומה תחת תבשילו
ביו"ט?

— יתכן אמנם שאפשר לנסות ("טרייען די בעסט", כפי שאומרים
ב"אמריקא"...) להסביר את דברי התוס' ע"פ נגלה, אבל, גם אז אינני
יודע אם אצליח בכך. ולכן, יש צורך לבאר ענין זה ע"פ חסידות, כיון
שדברי תוס' אלו הם מהחלקים בנגלה דתורה שניכר שיש בהם פנימיות.

טז. וביאור הענין:

כל העולם נברא אך ורק בשביל קיום התומ"צ. ולכן, בכל מציאות
שבעולם, הרי כל מציאותו אינה אלא דבר טפל לגבי העיקר שבו — קיום
המצוה שבו, שזהו תכלית ועיקר מציאותו.

וכאשר מנצלים את תכליתו של הדבר, ע"י שמקיימים בו מצוה —
ע"ז מתבטלת כל מציאותו של הדבר, ונשאר רק תכלית הדבר — המצוה
שמקיימים בו.

וזוהו הטעם לאיסור להסיק תרומה תחת תבשילו ביו"ט:

כיון ששריפת תרומה היא מצוה, הרי אף שפעולת השריפה היא גם
לצורך אוכל נפש, הרי ענין זה (צורך אוכל נפש שבשריפת התרומה) אינו
מציאות כלל, כיון שכל המציאות דשריפת התרומה אינה אלא המצוה
שבזה.

ולכן אסור לעשות זאת ביו"ט, כיון שלא הותרה הבערה ביו"ט
אלא לצורך אוכל נפש, ולא לצורך מצוה.

יז. ההוראה מהאמור בעבודה:

כאשר יהודי הולך לעשות מצוה — אין לו להתחשב עם שום דבר,
לא עם מציאותו שלו ולא עם מציאותם של דברים אחרים כלשהם, כיון
שכאשר מדובר ע"ד מצוה — מתבטלים כל הענינים האחרים, וכל
המציאות אינה אלא קיום המצוות שמקיים.

וכאשר אינו מתחשב בשום דבר, והולך לעשות מצוה מתוך ביטול

מציאותו — אזי מתעלה הוא, יחד עם הדברים הגשמיים שעוסק בהם, למדרגה נעלית יותר.

ואז יש לו גם כל צרכיו בגשמיות, כמ"ש⁵⁹ "אם בחוקתי תלכו" — "אין אם אלא לשון תחנונים"⁶⁰, שהקב"ה מתחנן לבני"ש לא יביטו על שום ענין, אלא "בחוקתי תלכו" — אזי "ונתתי גשמיכם (לשון גשמיות)⁶¹ בעתם".

יח. ענין נוסף בנגלה דתורה שניכר בו הפנימיות:

בנוגע לשתי הלחם שצריכים להיות "ממושבותיכם"⁶², מארץ ישראל דוקא — "בעי ר' זירא, חיטין שירדו בעבים מהו .. ממושבותיכם אמר רחמנא לאפוקי דחוצה לארץ דלא, אבל דעבים שפיר דמי, או דלמא ממושבותיכם דווקא ואפילו דעבים נמי לא"⁶³.

ובפרש"י שם⁶⁴: "שירדו בעבים — עם המטר, כששתו העבים באוקיינוס בלעו ספינה מליאה חטין".

[כלומר: כיון שהעבים הם סמיכים ("דיקע"), ביכלתם לבלוע חטים, ואח"כ כשיתפזרו העבים ע"י הרוח, יפלו מהם החטים עם המטר. ואין זה ענין של גוזמא, כי כבר אירע בפועל שהעבים בלעו מעל גבי הרים גבוהים כו', ולכן יתכן מעשה כזה גם בארץ ישראל].

אמנם, בתוס' שם⁶⁵ הקשו על פרש"י — דממה-נפשך: "אי מחוצה לארץ, וכי הותרו לשתי הלחם בשביל שהיו בעבים, מ"מ ממושבותיכם בעיני וליכא. ואי מארץ ישראל, וכי נאסרין הן על ידי כך. אלא נראה לי דעל ידי נס ירדו בעבים".

והנה, ע"פ נגלה — אינו מובן האיבעיא בגמרא בנוגע לחטים שירדו בעבים ע"י נס:

ידוע הכלל⁶⁶ ש"לא עביד קוב"ה ניסא למגנא". ומה גם שבנדוד אפילו אם יהי' נס שירדו חטים בעבים, לא יוכלו להקריבם לשתי הלחם, כיון שיש בזה בעיא דלא איפשיטא, כפסק הרמב"ם⁶⁷ "חטים שירדו בעבים

64 ד"ה שירדו.

65 ד"ה חיטין.

66 ראה דרשות הר"ן דרוש ח (נעתק בלקו"ש ח"ג ע' 966 הערה 3). וראה שבת נג, ב. ועוד.

67 ה'ל' תמידין ומוספין פ"ח ה"ג.

59 ר"פ בחוקותי.

60 ע"ז ה, סע"א.

61 ראה כתר שם טוב סוסר"ז. וראה גם סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 19, והתוועדיות תשמ"ט ח"ד ע' 391 — בשוה"ג.

62 אמור כג, יז.

63 מנחות סט, ב.

— שלפירוש התוס' היינו ע"י נס — יש בהם ספק .. לפיכך לא יביא".
וא"כ, מה מקום שהגמרא תסתפק בזה, ועד שהרמב"ם יפסוק הלכה?
וכיון שע"פ נגלה הדבר אינו מובן — בהכרח לבאר את פנימיות
האיבעיא.

יט. והביאור בזה:

"שתי הלחם" נעשים מחטים, שהם מאכל אדם (כנ"ל⁶⁸), ועד
שנעשים ראויים להקרבה ע"ג המזבח. אלא שבשביל זה יש צורך ביגיעה
— "תנא סידורא דפת נקט"⁶⁹, "הזורע והחורש כו"⁷⁰, מכיון שאין רצונו
של הקב"ה ב"נהמא דכסופא"⁷¹.

והנה, נתבאר לעיל⁶⁸ ש"שתי הלחם" מורה על ההבנה שבתורה,
והקרבתם ע"ג המזבח הוא הביטול ושעבוד השכל כו'.

וענין זה נעשה ע"י עבודה ויגיעה דוקא — במכ"ש מענין ההבנה
שבתורה שצ"ל ע"י יגיעה דוקא, כמארוז"ל⁷² "לא יגעתי ומצאתי אל
תאמין", דהיינו שאין לצאת ידי חובה בבקשה מהקב"ה "ותן⁷³ בלבנו
בינה להבין ולהשכיל"... אלא מחוייבים להתייגע, ואז — "יגעתי
ומצאתי תאמין"⁷².

וכל זה הוא הסדר כפי שראוי להיות. אמנם, כאשר הקב"ה רואה
שהאדם עצמו אינו מתייגע — אזי נותן לו "חטים שירדו בעבים", דהיינו
שמכניס בו ("ער וואַרפט אים אריין") הרהור תשובה מלמעלה.

אלא שמכיון שיהודי הוא "מרה שחורהניק"... מתחיל הוא
להסתפק ולחקור ("הויבט ער אָן צו קלערן"): הואיל והוא לא התייגע
על ענין זה — הרי אין זה "שלו", דהיינו שאין זה בפנימיות, ובמילא
אינו יודע מה יהי' כו'.

ועל זה אומרים לו, שחטים שירדו בעבים "לא יביא ואם הביא

כשר":

מצד סדר העבודה הראוי להיות לכתחילה — אין מקום ל"חטים
שירדו בעבים", אלא חייבים להתייגע; אבל בדיעבד — אם הביא
כשר", דהיינו שכאשר יש לו הרהור תשובה, עליו לנצל.

(68) בשיחה המוגהת (לקו"ש חל"ב שם).

(71) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת

(69) שבת עד, ריש ע"ב.

(70) מגילה ו, ריש ע"ב.

(70) שם עג, סע"א (במשנה).

(73) נוסח ברכת אהבת עולם.

והטעם לזה — כי לבד זאת שבינתיים (גם כאשר אין זה בפנימיות) יינצל מלהיות שקוע בעניני רע כו', הרי סוכ"ס יגיע גם למעמד ומצב שיהי' בו הענין גם בפנימיות.

* * *

כ. [כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן "עסן עסט זיך", ואח"כ אמר:]
 כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר⁷⁴ בשם הבעש"ט: "במקום שרצונו של אדם שם הוא נמצא בעצמו". והוסיף בזה אדמו"ר הזקן, שענין זה (שנמצא באותו מקום) נמשך גם לאחרי כן.

וביאור הענין:

רצון — ענינו מקיף. ולכן, פעולת התעוררות הרצון היא רק באותה שעה שבה עומד אדם בתנועה של התעוררות, כמאמר הבעש"ט ש"שם הוא נמצא בעצמו"; ועל זה הוסיף אדמו"ר הזקן, שענין זה נמשך אצלו גם בפנימיות, ולכן נמשך הענין גם לאחרי כן.

ועפ"ז יובן מארז"ל⁷⁵ ש"על כל דבור ודבור ("אנכי ה' אלקיך"⁷⁶ ושאר הדברות) פרחת נשמתך" — דלכאורה אינו מובן: הרי הכוונה דמתן-תורה היא לנשמות בגופים דוקא, וכיון ש"פרחת נשמתך", מה היתה פעולת עשרת הדברות על בני"י? — אך הענין בזה, ע"פ מאמר אדה"ז הנ"ל, שגם לאחר ש"החזירה הקב"ה להן בטל שעתיד להחיות בו את המתים"⁷⁷, נשאר עדיין ההרגש שהי' בשעת שמיעת עשה"ד.

וענין זה הוא גם בנוגע להתנועה דתשובה — שתנועה זו צריכה להימשך גם לאחרי משך זמן. והיינו, שאין זה באופן שבשעת ההתוועדות מנגנים "עסן עסט זיך שלאָפן שלאָפּט זיך", ולאחר ההתוועדות חוזרים לאכול ולישון כמקודם... אלא הרגש שבשעת ההתוועדות צריך להימשך גם לאחרי כן, שהאכילה והשינה יהיו כדבעי, בהתאם להניגון⁷⁸.

כא. בכלל יש חילוק בין ניסן לתשרי⁷⁹ — שתשרי ענינו עבודת

77) לשון התניא ספ"ו. וראה שבת שם. ב"מ"מ, הגהות והערות קצרות" לשם (ע' רכד). וש"נ.

78) ראה גם שיחת ש"פ קדושים ס"ד (לעיל ח"א ס"ע 244 ואילך). וש"נ.

79) ראה שם ס"ז ואילך (שם ע' 245 ואילך). וש"נ.

74) שיחת ליל ב' דחג השבועות תש"ד בתחלתה (סה"ש תש"ד ס"ע 132 ואילך). וראה כתר שם טוב בהוספות סמ"ח. וש"נ.

75) שבת פח, ב. שמו"ר פכ"ט, ד. שהש"ר פ"ה, טז (ג).

76) יתרו כ, ב. ועוד.

התשובה, וניסן ענינו עבודת הצדיקים. אבל אעפ"כ, צריכה תמיד להיות התנועה דתשובה, "אסורה מכאן להתקרב לשם"⁸⁰.

וביאור הענין:

גם כאשר האדם הוא במדריגת צדיק — הרי אם הוא עומד על מקומו, אין זה כדבעי ("טויג דאָך ניט"), שהרי אמרו רז"ל⁸¹ "צדיקים אין להם מנוחה .. שנאמר⁸² ילכו מחיל אל חיל", וא"כ, עליו לשוב תשובה על זה גופא שלא קיים מאמר חז"ל זה!

יש לעמוד תמיד בתנועה ד"אסורה מכאן להתקרב לשם". וגם אם אין מרגישים את ה"שם" — הרי ע"י עצם ההתעוררות "להתקרב לשם", שע"ז אומר הבעש"ט ש"במקום שרצונו של אדם שם הוא בעצמו", ואדה"ז מוסיף שענין זה נמשך גם לאחריו כן, אזי סוף-כל סוף מגיעים ל"שם".

* * *

כב. בענין⁸³ מתן תורה וההכנה לקבלת התורה, כתיב⁸⁴ "כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל", ואמרו רז"ל⁸⁵ "בית יעקב אלו הנשים", כלומר, שתחילה יודיע משה רבינו ענין זה לנשים ואח"כ לאנשים.

והיינו לפי שבנשי ישראל תלוי קיום התורה: ענין החינוך תלוי בנשי ישראל ונמצא בידיהן. בשנים הראשונות, כשהילד עדיין קטן ביותר — נמצא הוא במשך כל היום בבית, וגם אח"כ, כשהילד גדל והולך ל"חדר" — גם אז נמצא הוא במשך רוב הזמן בבית, עם אמו.

וגם כל מעמדו ("דער גאַנצער שטעל") של הבית, ובמילא, במדה רבה, מראהו והנהגתו של הבעל — נמצא בידי של האשה, עקרת הבית.

ועל זה אומרים לנשי ישראל: "תאמר לבית יעקב" — "תאמר — בלשון רכה"⁸⁶. אבל אין זה אלא לשון — צורת ביטוי ("אויסדרוק") — רכה, ולא שצריכים לומר להן תוכן אחר. צריכים לומר להן את אותו התוכן שאומרים לאנשים, אבל בלשון רכה. וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר: אין צורך לדבר בצד הלא טוב (אם לא ילכו בדרך התורה ח"ו), אלא בצד הטוב⁸⁷.

84) יתרו יט, ג.

85) מכילתא ופרש"י יתרו יט, ג. וראה גם

שמור"ר פכ"ח, ב.

86) ספרי ופרש"י בהעלותך יב, א. ועוד.

87) ראה סה"ש תש"ה ריש ע' 74. תש"ח

ע' 188. וראה גם אג"ק חכ"א ריש ע' קלו.

80) פרש"י שמות ג, ג.

81) ברכות בסופה. וש"נ.

82) תהלים פד, ח.

83) שיחה זו (עד סו"ס כג) הוגהה ע"י

כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדפסה

בלקו"ש ח"ב ע' 573 ואילך. במהדורא זו

ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.

יש להסביר להן, שאם רצונן שילדיהן יהיו בריאים בגשמיות — והרי בריאות בגשמיות ודאי שהכל רוצים — ומאושרים בגשמיות וברוחניות, הרי זה יכול לבוא רק ע"י בריאות הנשמה, שאז נעשה גם הגוף בריא.

אפילו חכמי אומות העולם, להבדיל, אומרים שבריאות הגוף יכולה לבוא רק ע"י בריאות הנשמה, כי כאשר הנשמה בריאה, אזי ה"עצבים" בריאים, וממילא הגוף בריא. ואצל בני"י אפשרי הדבר רק ע"י חינוך וחיים על-פי תורה.

יכולה לבוא אמא ולשאול קושיא: מהי השייכות של התורה לבריאות הגוף? זהו דבר שתלוי באכילה ושינה והדומה; אבל מהי השייכות לכשרות, קריאת שמע, ברכות, ציצית, גידול פאות, לימוד אלף-בי"ת, וכדומה? יש לדעת, שכיון שהקב"ה ברא את העולם, הרי הוא "בעל-הבית" על העולם, הן על הנשמה והן על הגוף, וכפי שהוא קבע, כך מוכרחים לעשות.

אנו רואים, שמי שתיכנן תוכניות של מפעל ("אָ פּעקטאָרי", "פּאַבריק") — יודע הוא דוקא כיצד לנהל את המפעל. מה שנראה בעיני אדם אחר כדבר קטן ערך ("אָ קלייניקייט") שאינו נוגע — יודע הוא שפרט זה נוגע לכל המפעל⁸⁸. אנו רואים שעקרת-בית בביתה אינה סומכת על איש, ורצונה שהכל יתנהל כפי הנראה בעיני, מכיון שהיא היודעת בדיוק צרכיו של הבעל, צרכיהם של הילדים, וצרכי הבית⁸⁹.

ואם כן הוא בנוגע לבעלות בענין פרטי — מכל-שכן ובודאי שכאשר מדובר אודות ילד, ונוגע לא רק לילד עצמו אלא גם לבניו ולבני-בניו, לדורי דורות, הרי בודאי שאיש אינו יכול להתערב בעניני בעלות ("מישן זיך אין בעל-הבית/שקייט"), ובדרך שקבע הקב"ה, ה"בעל-הבית" של העולם — כך חייבים להתנהג, וזה נוגע לילד עצמו וגם לדורי דורות.

יש לדעת, שהקב"ה, שהוא "בעל-הבית" על השמים — הוא "בעל-הבית" בדיוק באותה מידה גם ב"ארצות-הברית", או בכל מדינה אחרת. ואם רוצים שהילד יהי' בריא במאת אחוזים — הרי גם חינוכו צריך להיות בכל מאת האחוזים, מאה אחוז על-פי תורה.

הורים לא יסכימו על ילד במצב של "חצי חצי" ("פיפט-פיפט") חסוּש־לוֹם — חצי יום בריא, וחצי יום, חסוּש־לוֹם, באופן אחר. הורים

(89) ראה גם לקו"ש ח"ל ע' 150.

(88) ראה גם תו"מ ח"א ע' 224 ואילך.

מוסרים את נפשם כדי שילדיהם יהיו בריאים בגופם בשלימות, ללא שום פשרות. אלא שענין זה קשור — כפי שקבע הקב"ה — בכך שחינוך הילדים יהי שלם, ללא פשרות, לא "חצי חצי" ("פיפטי-פיפטי"), חצי להקב"ה וחצי לאנשים ("צו לייטן"), אלא כל מאת האחוזים להקב"ה.

נוסף לזה יש לוודא באופן מוחלט, שיהיו דברי תורה חקוקים במוחו וחרותים בזכרונו, בהתאם לגילו: "שמע ישראל", "מודה אני", ברכות, תפלות, פסוקי חומש, משניות אחדות. וענין זה נוגע גם עבור הזמן שבו אינו לומד, ואינו חוזר על לימודו — גם אז משפיע הדבר, כמבואר בחסידות⁹⁰, ובשנים האחרונות הודו בכך גם הרופאים.

כג. הסך-הכל מכל האמור, בקיצור:

מצינו בתורה, והדבר מובן גם בשכל הבריא, שההנהגה בהתאם להוראותיו של "בעל-הבית" של העולם, היא הדרך היחידה להצליח בעולם. ואם חפצים בהצלחה בלי פשרות — צריכה להיות ההנהגה ללא פשרות.

ובפרט בנוגע לילדים:

ילדים צריכים להיות בריאים בכל מאת האחוזים, ולכן יש לחנכם ולמוסרם להקב"ה בכל מאת האחוזים. ואז נותן הקב"ה לילדים — וגם להורים — הן רוחניות והן גשמיות במאה אחוזים, כמ"ש⁹¹ "אם בחוקותי תלכו .. ונתנה הארץ יכולה .. והרביתי אתכם, והקימותי את בריתי אתכם".

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן "ממצרים גאלתנו"].

* * *

כד. עומדים עתה בשבוע דפרשת בהעלותך [כידוע⁹¹ שישנו הסדר דימי השבוע והסדר דימי השנה, והסדר דימי השנה — שבכלל זה הם המועדים — אינו סותר להסדר דימי עולם (ימי השבוע)], שבה מדובר אודות המנורה.

והנה, בנוגע להטבת המנורה (דהיינו ניקוי המנורה) והדלקת המנורה, מצינו שהדלקת המנורה כשרה בזר⁹², ואילו הטבת המנורה, אף שאינה אלא הכנה להדלקה, צריכה להיות ככהן דוקא⁹³. וטעמא בעי⁹⁴.

90) ראה לקו"ת ס"פ קדושים.

93) ראה שם ה"ה.

91) ראה גם תו"מ ח"א ע' 85. וש"נ.

94) ראה גם שיחת חה"ש תשי"ז (תו"מ

92) רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ט ה"ז. ח"כ ע' 41 ואילך).

ועוד דבר פלא שמצינו בענין זה: לדעת הרמב"ם⁹⁵ היו צריכים להדליק את המנורה ב"פ בכל יום, הן בלילה והן ביום. ולכאורה אינו מובן: בשלמא הדלקת המנורה בלילה — הרי אף ש"לא לאורה הוא צריך"⁹⁶, מ"מ, כיון שסדר העולם הוא שמדליקים נרות בלילה, הי' גם בביהמ"ק ענין זה; אבל ביום, שאין סדר העולם להדליק נרות — מדוע הוצרכו להדליק נרות בביהמ"ק?

כה. וביאור הענין:

נתבאר לעיל (סי"ט) שאין רצונו של הקב"ה שיהי' "נהמא דכסופא", אלא כאו"א צריך להתייגע בעצמו.

ובנדור"ד: רק כאשר האדם בעצמו "מיטיב את המנורה", מנקה ומסלק את כל הדברים הלא־טובים, ואח"כ מדליק אור — נעשה אצלו אור; אבל מה שהזולת מתייגע ומאיר אור — עייז לא נעשה אור אצלו, אלא עליו להתייגע בעצמו.

ולכן הטבת הנרות צריכה להיות בכהן דוקא, אף שהדלקתם כשרה בזר — כיון שעיקר העבודה אינה ההדלקה, אלא דוקא ההטבה, שהו"ע היגיעה.

ולכן היתה הדלקת הנרות גם ביום — להורות שגם כאשר השמש מאירה והעולם כולו מואר, אין די בכך כדי שיהי' אור אצלו; כדי שיהי' אור אצלו — עליו בעצמו להתייגע ולהדליק את האור שיהי' מאיר.

כו. הוראה נוספת מהאמור:

דובר לעיל (סכ"ב) שבריאיותם של ילדי ישראל תלוי' בכך שהחינוך הוא ע"פ תורה בכל מאת האחוזים, כיון שבריאיות הגוף תלוי' בבריאיות הנשמה.

ולכאורה נשאלת השאלה: הרי אצל גויים, להבדיל, אין חינוך ע"פ תורה, ואעפ"כ הגשמיות אצלם כדבעי?

והמענה לזה: לכל לראש — אף פעם אי אפשר לדעת מה חסר בגשמיות אצל הזולת ("וואָס יענעם קוועטשט"); ונוסף לזה — אין להביא ראי' מגויים על בני, שהרי "אתה בחרתנו מכל העמים"⁹⁷, ולכן, גם אם בכל העולם יתכן שתהי' גשמיות בלי רוחניות — הרי אצל בני"קשורה הגשמיות עם רוחניות.

97) נוסח תפלת העמידה דיו"ט.

95) הל' תמידין ומוספין פ"ג ה"י"ב.

96) שבת כב, ב. וש"נ.

וזוהי ההוראה מהדלקת המנורה בביהמ"ק גם ביום, אף שבלאה"כ ישנו אור — שגם כאשר השמש זורחת, והעולם כולו מואר, אין זו ראי' שגם בביהמ"ק (דהיינו אצל בני"י) ישנו אור; כדי שיהי' אור בביהמ"ק — יש צורך להדליק את המנורה כפי שצוה הקב"ה דוקא.

* * *

כז. כתיב⁹⁸ "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה". כלומר: אם רק נושאים את העינים למעלה, אזי רואים "מי ברא אלה". כאשר מביטים בעינים פקוחות — רואים השגחה פרטית.

וזוהו גם אחד מהחילוקים בין אדם לבהמה, שהבהמה הולכת על ארבע, והאדם על שתיים — שנוסף לכך שאצל הבהמה הראש והרגל והזנב הם בהשוואה, ואילו אצל האדם הראש הוא למעלה מהרגל, ישנו גם החילוק (שהוא הנוגע לענינו) שהבהמה לא ראתה מעולם את השמים, ואילו האדם יכול להביט השמימה⁹⁹. והיינו, שאם רק ירצה להביט בעינים פקוחות, אזי יראה השגחה פרטית.

כח. ובנוגע לענינו:

ישנם ריבוי "כתבים" ישנים בדא"ח, שהי' בדעתי שלא להדפיסם, מצד גודל האחריות שבדבר כו'. ולכן, הי' בדעתי להדפיס רק את הכתבים ש"כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר בפירוש שרצונו שידפיסום. והנה, בהשגחה פרטית אירע מעשה¹⁰⁰:

בא אלי יהודי אחד — מסופקני אם הוא מניח תפילין — ומדבר עמי אודות השגת כסף להדפסת כתבי אדמו"ר הזקן, כל מה שנמצא. מעולם לא דברתי עמו על כך, הוא שמע ממשהו אחר שישנם כתבים אלו, ומדבר עמי ע"ד הדפסתם!

הוא פנה למקום מסויים למטרה זו, ובתחילה אמרו לו שלא יתנו לו כסף על זה. ולאחר זמן מתקשר הוא אלי, ומודיע שהם מוכנים לתת, עד שבסופו של דבר נתנו פי שנים ומחצה ממה ששיערו בתחילה!

ובכן: האם אין זו השגחה פרטית?! ...!

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:) יתן השי"ת, שכשם שנתבטלו

גם שיחת יום ב' דחג השבועות תשי"א הערה

32 (תו"מ ח"ג ע' 147).

100 ראה גם מכתב פסח שני שנה זו (אג"ק ח"ט ס"ע לו ואלך). ועוד.

98 ישע"י מ, כו.

99 ראה סה"מ תש"ב ע' 96. אג"ק

אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ריש ע' שיא (נעתק בה"היום יום" יג שבט). ח"ו ס"ע שכז. וראה

המניעות החיצוניות להדפסת ספרי חסידות — כן יתבטלו המניעות הפנימיות, ויתקיים הענין ד"פוצו מעינותיך חוצה"¹⁰¹.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן הניגון "כאָטש מי כודי", "קול דודי", ניגון רבינו הזקן (בבא הרביעית — ה"פ), "ניע זשוריצי כלאָפצי"].

* * *

כט. בהתוועדות הנ"ל (ס"ז ואילך) — חג השבועות תש"ד¹⁰² — אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר, שכשם שבכל ר"ה צריך כל אחד לקבל על עצמו ענין חדש, כך בכל שנה בחג השבועות, זמן מתן תורתנו, יש להוסיף שיעור לימוד בכל יום.

וברצוני להוסיף בזה מדילי — אף שענין זה לא נאמר אז ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר:

כיון שמתן-תורה ה' לא רק על נגלה דתורה, אלא גם על פנימיות התורה¹⁰³,

— כדמוכח מזה שמתן תורה לא יהי' עוד הפעם¹⁰⁴, ועכצ"ל שעתה (בשעת מתן-תורה) ניתנה גם פנימיות התורה, אלא שענין זה יתגלה לעתיד —

וגם נגלה דתורה לקחו באופן שלמעלה מטעם ודעת, וע"י פנימיות התורה —

לכן, גם ההוספה שמקבלים בחג השבועות — צריכה להיות בב' הענינים: הן בנגלה דתורה והן בפנימיות התורה, בכל יום ויום.

[אחרי תפלת ערבית והבדלה — נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א לכל אחד מהנאספים שיחיו מ"כוס של ברכה". וטרם צאתו אמר:]
קיץ בריא וקיץ שמח, ונתראה בהתוועדויות חסידיות.

103) ראה גם שיחת יום ב' דחג השבועות דאחשקד סמ"ה (תו"מ ח"ח ע' 241).
104) סה"מ תרנ"ו ע' שנו. המשך תרס"ו ע' כג. שם ע' תקמו. תער"ב ח"א ע' שסו. סה"מ עטר"ת ע' רצא. תרפ"ה ע' קצט. תש"ט ע' 57. ועוד.

101) לשון הכתוב — משלי ה, טז. וראה תענית ז, א. אגה"ק דהבעש"ט הידועה — כתר שם טוב בתחלתו. ובכ"מ.
102) יום א' דחג השבועות ס"ז (סה"ש תש"ד ע' 129).